

ingediend op **1054** (2021-2022) – Nr. 2
21 januari 2022 (2021-2022)

Verslag

namens de Commissie voor Onderwijs
uitgebracht door Arnout Coel, Johan Danen en Roosmarijn Beckers

over het ontwerp van decreet

tot wijziging van het decreet
basisonderwijs van 25 februari 1997,
de Codex Secundair Onderwijs
van 17 december 2010
en de Codificatie sommige bepalingen
voor het onderwijs van 28 oktober 2016,
wat betreft het inschrijvingsrecht
in het gewoon onderwijs buiten
het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad
en de regelgeving over het LOP
en de CLR

Documenten in het dossier:
1054 (2021-2022) – Nr. 1: Ontwerp van decreet

Samenstelling van de Commissie voor Onderwijs:

Voorzitter: Karolien Grosemans.

Vaste leden:

Arnout Coel, Koen Daniëls, Karolien Grosemans, Kathleen Krekels, Annabel Tavernier;
Roosmarijn Beckers, Jan Laeremans, Kristof Slagmulder;
Loes Vandromme, Hilâl Yalçın;
Jean-Jacques De Gucht, Gwendolyn Rutten;
Johan Danen, Elisabeth Meuleman;
Hannelore Goeman.

Plaatsvervangers:

Marius Meremans, Axel Ronse, Nadia Sminate, Kris Van Dijck, Katja Verheyen;
Leo Pieters, Els Sterckx, Sam Van Rooy;
Katrien Schryvers, Brecht Warnez;
Els Ampe, Tom Ongena;
Stijn Bex;
Steve Vandenberghe.

Toegevoegde leden:

Kim De Witte.

INHOUD

I.	Toelichting door Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand	4
1.	Inleiding	4
2.	We schaffen de dubbele contingentering overal af	5
3.	Wie wil weigeren, moet aanmelden	6
4.	Lokaal draagvlak via de gemeenteraad	6
5.	Aanmelden	7
6.	Overcapaciteitsgroepen	8
7.	Conclusie	8
II.	Bespreking	8
1.	Tussenkomen van de leden	8
1.1.	Roosmarijn Beckers	8
1.2.	Johan Danen	11
1.3.	Hannelore Goeman	12
1.4.	Arnout Coel	14
1.5.	Jean-Jacques De Gucht	15
1.6.	Loes Vandromme	15
1.7.	Jan Laeremans	17
1.8.	Hilâl Yalçın	17
1.9.	Koen Daniëls	18
1.10.	Roosmarijn Beckers	18
2.	Antwoorden van minister Ben Weyts	18
3.	Replieken van de leden	20
4.	Bijkomende antwoorden van minister Ben Weyts	21
III.	Stemming	22
1.	Artikelsgewijze stemming	22
2.	Stemming over het geheel	23
	Gebruikte afkortingen	24

Op 13 januari 2022 besprak de Commissie voor Onderwijs het ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997, de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010 en de Codificatie sommige bepalingen voor het onderwijs van 28 oktober 2016, wat betreft het inschrijvingsrecht in het gewoon onderwijs buiten het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad en de regelgeving over het LOP en de CLR.

Dit ontwerp van decreet is het eerste in een reeks van drie ontwerpen van decreet die de Vlaamse Regering indiende over het inschrijvingsrecht.

Het ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997 en de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010, wat betreft bijkomende maatregelen voor het inschrijvingsrecht betreffende voorrangs- en ordeningscriteria (*Parl.St.* VI.Parl. 2021-22, nr. 1052/1) en het ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997 en de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010, wat betreft het inschrijvingsrecht in het gewoon onderwijs in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad (*Parl.St.* VI.Parl. 2021-22, nr. 1053/1) worden behandeld in de commissievergadering van 20 januari 2022.

(Deze commissievergadering werd als videoconferentie georganiseerd).

I. Toelichting door Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand

1. Inleiding

Minister *Ben Weyts* schetst dat de Vlaamse Regering ouders meer vrijheid wil geven om een school naar wens te kiezen en het lokale niveau meer autonomie over het inschrijvingsbeleid op zijn scholen. De dubbele contingentering verdwijnt zowel in het basis- als het secundair onderwijs. Voortaan kan men op lokaal niveau wel beslissen om maximum 20 procent van de beschikbare plaatsen voor te behouden voor een of meer ondervertegenwoordigde groepen. Dat kunnen kinderen uit een kwetsbare sociale omgeving zijn maar ook kinderen uit de onmiddellijke omgeving van een school die in een verre omtrek populair is. Met het oog op een democratisch draagvlak krijgt de gemeenteraad het laatste woord bij dergelijke beslissingen. Er wordt dus gekozen voor een fundamentele hervorming van het inschrijvingsstelsel, stelt de minister.

Het huidige Inschrijvingsdecreet dateert van 2012. In de vorige regeerperiode werd in het decreet van 2019 (*Parl.St.* VI.Parl. 2018-19, nr. 1747/1-9) al een eerste wijziging doorgevoerd, maar er werden nog geen uitvoeringsbesluiten en richtlijnen aan gekoppeld. Door de coronacrisis was het immers niet wenselijk scholen te belasten met de implementatie van een nieuw Inschrijvingsdecreet. Uitstel was het gevolg. Het ontwerp van decreet zoals het nu voorligt, zal, als het parlement het goedkeurt, in werking treden op 1 september 2022 zodat het effect heeft voor de inschrijvingen vanaf het schooljaar 2023-2024.

De minister zegt decreet, maar eigenlijk is de oefening drieledig: een ontwerp van decreet over het gewoon onderwijs buiten Brussel, dat vandaag wordt toegelicht, een over het gewoon onderwijs in Brussel, en een met bijkomende maatregelen betreffende voorrangs- en ordeningscriteria dat focust op de Vlaamse Rand. De drie ontwerpen van decreet zijn inmiddels definitief goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Daarnaast kondigt hij ook nog een decretale regeling aan voor het buitengewoon onderwijs. De aparte en sequentiële behandeling is nodig omdat de

laatste ontwerpen van decreet voortbouwen op wat vandaag voorligt. Zonder de goedkeuring daarvan kan de bespreking van de andere niet worden aangevat.

De basis voor het voorliggende ontwerp van decreet is gelegd in het regeerakkoord, waarvan de minister de relevante passages bekend acht en die hij dan ook niet herhaalt. De minister herhaalt evenmin de principes van het decreet van 2019 en de maatregelen die al in 2019 zijn aangebracht.

De minister herinnert wel aan de afschaffing van de dubbele contingentering in het secundair onderwijs. Die werd destijds opgelegd aan alle scholen. Het was in essentie een systeem waarbij een kind een ander kind kon voorbijsteken in de wachtrij, bijvoorbeeld omdat zijn moeder geen hoger diploma heeft. De minister gelooft dat dit systeem, in weerwil van de ongetwijfeld goede bedoelingen, niet goed is en dat het goed is dat het verdwijnt.

In zijn verdere toelichting focust de minister op de wijzigingen in het nieuwe wijzigingsdecreet.

2. We schaffen de dubbele contingentering overal af

De eerste wijziging is de afschaffing van de dubbele contingentering in het basisonderwijs. Dit was zeker niet het beste systeem voor elke school en elke situatie. Het was bovendien van bovenaf opgelegd en hield weinig rekening met lokale wensen of noden, stelt de minister. In de plaats komen meer vrijheid en een sterker lokaal draagvlak. De eerdere afschaffing in het secundair onderwijs uit 2019 wordt nu doorgetrokken naar het basisonderwijs, dat niet langer verplicht is een bepaald percentage plaatsen voor te behouden voor GOK-leerlingen.

De regering wil leerlingen niet langer opdelen in twee categorieën: indicatorleerlingen en niet-indicatorleerlingen. De dubbele contingentering gaf voorrang aan de groep van indicatorleerlingen. Zo deed het systeem zelfs de inspanningen te niet van ouders die bereid waren om te kamperen voor een school. Veel ouders ervoeren het systeem dan ook als oneerlijk en niet transparant.

Het was ook een heel rigide systeem, dat geen rekening hield met de lokale realiteit. Een gemeente kon geen eigen voorrangsbepalend beleid voeren. In plaats van één voorrangsbepalend beleid vanuit Brussel op te leggen aan alle scholen, krijgen scholen nu de mogelijkheid om een eigen beleid te voeren, aangepast aan de eigen situatie, de eigen noden en de eigen kansen.

Net zoals in het secundair onderwijs wordt ook hier in de mogelijkheid voorzien om voorrang te verlenen aan een of meerdere ondervertegenwoordigde groepen ten belope van maximaal 20 procent. Het is de school die dat bepaalt en de lokale democratie die bekrachtigt. Op die manier krijgen lokale, gedragen initiatieven maximaal de kans om in te spelen op de noden van de scholen in de buurt, gemeente of regio en wordt afgestapt van een rigide centralistisch systeem als de dubbele contingentering.

Het lokale niveau kan bijvoorbeeld een deel van de beschikbare plaatsen voorbehouden voor kinderen uit sociaal kwetsbare gezinnen, maar het kan evengoed beperkt voorrang geven aan meisjes in een school met vooral jongens. Het is ook mogelijk om verschillende groepen voorrang te geven, zolang men het quotum van 20 procent van alle beschikbare plaatsen niet overschrijdt. Een eventueel voorrangsbepalend beleid kan zo aanvullend en corrigerend werken, maar zal nooit te verstorend worden voor de vrije schoolkeuze.

Als men voor meer ondervertegenwoordigde groepen opteert, bepaalt het LOP of een schoolbestuur welke groep in de ordening voorrang heeft op welke andere

groep. Dat is enkel van toepassing als men moet aanmelden en dus dient te ordenen, licht de minister toe.

3. Wie wil weigeren, moet aanmelden

Het principe dat wie wil weigeren, moet aanmelden, stond al ingeschreven in het decreet van 2019 en wordt behouden. Zoals de commissie weet, levert de Vlaamse Regering grote inspanningen om in bijkomende capaciteit te voorzien in het onderwijs. Het budget daartoe belooft bijna 3 miljard euro, wat nog eens 500 miljoen euro meer is dan de al zeer grote inspanning in de vorige regeerperiode. Daarbij wordt ook gericht ingezet op de regio's waar de noden het hoogst zijn en doet men er alles aan om zo snel mogelijk in meer plaatsen te voorzien, bijvoorbeeld ook via huursubsidies.

Als scholen evenwel toch plaatsen dienen te verdelen omdat de vraag groter is dan het aanbod, moet men digitaal aanmelden. Via een dergelijk systeem maakt wie zich wil inschrijven zich kenbaar en worden de plaatsen verdeeld op basis van enkele indicatoren. Het blijft ook nog altijd mogelijk om op vrijwillige basis aan te melden.

Aanmelden op basis van het decreet van 2012 zorgt soms nog voor discussies, maar dat is vooral omdat het kader waarmee er plaatsen moesten worden verdeeld niet ten dienste was van de vrije schoolkeuze en slechts een beperkt draagvlak had. Daarin wordt verandering gebracht door bijvoorbeeld de dubbele contingertering af te schaffen en de gemeenteraad meer inspraak te geven. Later zal de minister ook nog toelichten op welke manier in voorrang wordt voorzien waar nodig voor Nederlandstaligen of leerlingen met een voortraject Nederlands in de Vlaamse Rand en in Brussel. De minister wijst er daarbij op dat het op termijn de bedoeling is dat aanmelden nergens meer nodig wordt, al zal anderzijds populariteit allicht een rol blijven spelen.

4. Lokaal draagvlak via de gemeenteraad

Binnen elk LOP-gebied kunnen er zowel voor het basis- als het secundair onderwijs afspraken worden gemaakt over de ondervertegenwoordigde groep(en). Dat moet dan wel voorgelegd worden aan de gemeenteraad of gemeenteraden van de gemeente of gemeenten waarin de scholen die de voorrang wensen toe te passen, gelegen zijn. In Brussel wordt dat de Raad van de Vlaamse Gemeenschapscommissie.

Het voorstel wordt binnen het LOP goedgekeurd door een meerderheid van de onderwijspartners. De minister benadrukt daarbij dat geen dubbele meerderheid vereist is. Als de gemeenteraad (of een van de gemeenteraden) het voorstel van een LOP een eerste maal niet bekrachtigt, kan het LOP een nieuw voorstel uitwerken en dat wordt opnieuw voorgelegd. Als het nieuwe voorstel bekrachtigd wordt, dan vervangt het nieuwe voorstel het eerste voorstel. Als het alternatieve voorstel opnieuw niet bekrachtigd wordt, dan passen ze het eerste voorstel toe indien ze dat wel goedkeurden. Als geen voorstel bekrachtigd wordt, kunnen de scholen gelegen in die gemeente zelf beslissen welke ondervertegenwoordigde groepen ze hantieren.

In dit verband vermeldt de minister nog dat ook voor de goedkeuring van de aanmeldingsprocedure binnen het LOP voortaan zal worden gewerkt met goedkeuring door een meerderheid van de onderwijspartners. Hij besluit dat het lokale niveau meer autonomie krijgt en mee aan het stuur wordt gezet van het inschrijvingsbeleid. Doel is om door publieke discussie in de gemeenteraad het draagvlak te vergroten voor de keuze om bepaalde groepen voorrang te geven.

5. Aanmelden

Daarop licht de minister de aanmeldingsprocedure nader toe. Als men niet moet aanmelden, is het relatief eenvoudig en organiseert men gewoon inschrijvingen. Als men aanmeldt, wordt het iets complexer.

In het basisonderwijs kan men ordenen op afstand, schoolkeuze en toeval. Voor het ordenen en toewijzen van aangemelde leerlingen in het secundair onderwijs wordt in de mogelijkheid voorzien om de leerlingen te ordenen op basis van schoolvoorkeur en toeval.

De initiatiefnemer van een aanmeldingsprocedure kan daarbij kiezen voor een algoritme dat het best aansluit bij de lokale verwachtingen voor zowel basis- als secundair onderwijs, om zo de schoolkeuze te maximaliseren. Die keuze wordt vrij gelaten en er wordt dus niet gewerkt met één standaardalgoritme (waarvan wel sprake was in 2019 voor het secundair onderwijs). Elk algoritme heeft namelijk zijn waarde: Boston, Deferred Acceptance en hun varianten. Ze hebben elk hun aanhangers en tegenstanders. De regering had kunnen kiezen voor centralisme, maar verkiest om vrijheid en vertrouwen te geven. Verschillende scholen en steden en gemeenten zijn ondertussen aan de slag met een bepaald algoritme en de meeste willen daaraan vasthouden.

Indien men binnen de voorrangsgroepen dient te ordenen, bijvoorbeeld als een school al vol zit bij broers en zussen en kinderen van personeel, dan ordent men volgens de volgorde van de voorrangsgroepen (dus eerst degenen die ook behoren tot de ondervertegenwoordigde groep) en het ordeningscriterium of de combinatie van de ordeningscriteria (als bijvoorbeeld twee broers/zussen beiden tot een ondervertegenwoordigde groep behoren, wordt gekeken naar afstand of keuze).

Het volgende aspect is de Vlaamse ondersteuning. De voorliggende regelgeving voorziet in de mogelijkheid voor de Vlaamse overheid om aanmeldsystemen te ondersteunen. Dat kan de vorm aannemen van een door de Vlaamse overheid beschikbaar gesteld aanmeldingssysteem of een subsidie.

Elke aanmeldingsprocedure heeft ook een ombudsdienst inschrijvingen. Die wordt ingevoegd ter vervanging van de disfunctiecommissie en staat in voor eerstelijnsbehandeling van klachten en vragen. De samenstelling en werking worden door de regering vastgelegd in een uitvoeringsbesluit. De dienst heeft twee bevoegdheden, met als eerste klachten en vaststellingen over technische fouten en zuiver materiele vergissingen voor of na de definitieve toewijzingen. Als voorbeeld van een materiële vergissing geeft de minister een fout ingetikt huisnummer, en als voorbeeld van een technische fout een probleem bij het registratiesysteem. Er kan dan een correctie gebeuren in het aanmeldingsregister voor de definitieve toewijzing, ofwel kan de leerling door het betrokken schoolbestuur in overcapaciteit worden ingeschreven in geval van een positief advies.

De tweede bevoegdheid betreft vragen over de erkenning van de uitzonderlijke situatie van een in te schrijven leerling. Het gaat om situaties waarin een betrokkene voor een specifieke school die aanmeldt, een uitzonderlijke situatie inroept, omdat men die inschrijving acht nodig te hebben om voor die leerling de toegang tot onderwijs te garanderen. De ombudsdienst kan dan in overleg met het schoolbestuur de vraag voorleggen aan de CLR, die de uitzonderlijke situatie dient te bevestigen om inschrijving in overcapaciteit mogelijk te maken.

6. Overcapaciteitsgroepen

Er zijn specifieke groepen leerlingen die men sowieso in overcapaciteit kan opnemen. Het is steeds een keuze van het schoolbestuur om iemand al dan niet in overcapaciteit in te schrijven. In de genoemde mogelijkheid wordt voorzien voor de volgende groepen: leerlingen met een verslag, geadopteerde kinderen, geplaatste leerlingen en verhuizende leerlingen. Daarnaast wordt in het basisonderwijs de omschrijving van de overcapaciteitsgroep voor anderstalige nieuwkomers aangepast, zodat ook kleuters gevat worden.

7. Conclusie

Tot slot vat de minister de hoofdpunten nogmaals samen. Doel van het ontwerp van decreet is om maximale vrijheid te geven aan ouders en tegelijk een voorrangbeleid toe te laten dat gevoerd wordt op grond van lokale noden en wensen en ondersteund wordt door de lokale democratie, in alle openheid.

II. Bespreking

1. Tussenkomsten van de leden

1.1. Roosmarijn Beckers

Roosmarijn Beckers stelt dat in het algemeen het belangrijkste principe de keuzevrijheid van de ouders is om hun kind te sturen naar de school die ze willen (de vrijheid van onderwijs), naast de vrijheid van de schoolbesturen om een inschrijvingsbeleid te voeren dat past bij hun pedagogisch project en/of schoolcultuur. In een ideale wereld is er geen capaciteitstekort in Vlaanderen. Het is ontstaan door enerzijds de hoge immigratiedruk en anderzijds het falen van de voorgaande regeringen om tijdig te voorzien in voldoende extra plaatsen en andere infrastructuurele impulsen.

Vlaams Belang wil dat bij het inschrijvingsbeleid voor de scholen de vrije schoolkeuze en daarmee ook de vrijheid van onderwijs maximaal wordt gerespecteerd. Het volstaat niet om enkel lippendienst te bewijzen aan die principes. Als men via geforceerde maatregelen de sociale mix wil realiseren, zal dat de facto steeds erop neerkomen dat de vrije schoolkeuze van sommige leerlingen wordt aangetast. De enige sociale mix die voor de spreker aanvaardbaar is, is degene die zich spontaan realiseert, niet de sociale mix die men van overheidswege wil opleggen. Het onderwijs mag geen ideologische speeltuin zijn van cultuurmarxisten die geloven in de maakbare samenleving.

Maar zelfs in gebieden met een krapte aan beschikbare plaatsen wil haar fractie de vrijheid van scholen en ouders maximaliseren. Vlaams Belang wil een inschrijvingsbeleid dat de vrijheid van schoolkeuze maximaal garandeert zonder voorrang op basis van socio-economische criteria. Het ziet dan ook de afschaffing van de dubbele contingentering, die nu ook wordt doorgetrokken naar het basisonderwijs, als een stap in de goede richting. Haar fractie alsook neutrale waarnemers stelden bij het begin van de regeerperiode en de bekendmaking van het regeerakkoord dat te merken viel dat haar partij lange tijd meeonderhandeld had en dat het regeerakkoord nog bepaalde vingerafdrukken van Vlaams Belang droeg. De afschaffing van de dubbele contingentering beschouwt zij – en anderen – als een van die afdrukken.

Als de krapte zodanig groot is dat er keuzes moeten worden gemaakt en de overheid genoodzaakt is om decretale regelingen uit te voeren, is Vlaams Belang natuurlijk gewonnen voor een beleid dat zijn adagium 'Eerst onze mensen' mogelijk

maakt. In dat opzicht behoeft een uitzondering zeker wel voor de specifieke situatie in en rond Brussel.

De grondslag blijft dat niet de overheid moet bepalen waar kinderen naar school gaan, maar de ouders. Dat geldt zowel voor de Vlaamse overheid als het lokale bestuursniveau, zij het rechtstreeks dan wel met druk in het LOP. Sommigen zeggen dat, als men de keuze te vrij laat, te veel ouders kiezen voor een beperkt aantal scholen die kwaliteitsvol worden geacht, terwijl men scholen die minder kwaliteitsvol worden geacht, links laat liggen. Vooral mensen met zogenaamd hoge profielen zouden dat doen, wat volgens linkse partijen segregatie is. Dat moet volgens het lid echter niet zozeer opgelost worden door te morrelen aan het inschrijvingsbeleid, maar door de kwaliteit en de ambitie in iedere school te versterken. Het faciliteren van een ambitieus en adequaat onderwijslandschap en degelijke kwaliteitscontrole moeten garanderen dat elke school opnieuw degelijk onderwijs verstrekt, zodat de huidige druk op bepaalde kwaliteitsvolle scholen afneemt.

Scholen als samenlevingsvorm vormen net zoals andere entiteiten best een organisch en spontaan gegroeid geheel als resultante van de omgeving waarin ze liggen en de voorkeuren en voornemens die ouders hebben voor hun kinderen. Scholen vormen geen eilanden en er komen spontaan al verschillende soorten kinderen samen. In die zin werkt een school op zich al samenlevingsbevorderend zonder bemoeienis van bovenaf. Haar fractie verwerpt daarom kunstmatige ingrepen in het onderwijs die een sociale mix moeten bevorderen of de vermeende discriminatie in het inschrijvingsbeleid van scholen aanpakken.

In die zin zitten er goede zaken in het ontwerp van decreet, geeft Roosmarijn Beckers toe, waarvan haar fractie voorstander is, vooral dan bij de maatregelen die planlast verminderen. Daarnaast zijn er zaken die een stap in de goede richting zijn, maar nog niet de vrijheid van de school en de ouders maximaliseren (zelfs al is er capaciteitsdruk), zoals de 20 procentvoorrangsregeling en enkele verplichtingen van scholen met capaciteitsdruk die verbonden zijn aan een LOP.

Als punten die positief zijn, noemt de spreker de opheffing van een reeks regelgeving in het decreet Basisonderwijs, hoofdstuk IV, inzake aanmeldingsprocedure, die voor alle scholen gold, dus ook die zonder capaciteitstekorten; het schrappen van het bekomen van een sociale mix als inherente algemene doelstelling van het inschrijvingsbeleid; het vermijden van planlast door de beperking van dubbele inschrijvingen; de regelgeving inzake betere doorstroom van gegevens; en de betere omschrijving van procedures bij klachten en bemiddelingen.

Daarnaast zijn er ook nieuwe zaken, die zich vooral concentreren op de scholen van het basisonderwijs die werken met een aanmeldprocedure vanwege de capaciteitsdruk. Het belangrijkste positieve punt hier is de afschaffing van de dubbele contingentering, maar haar fractie heeft wel kritiek op de nieuwe facultatieve voorrang van maximaal 20 procent voor ondervetegenwoordigde groep(en). Het is aan het LOP om te beslissen of ze die invoegen, hoeveel procent dat effectief zal zijn en voor welke groepen.

Vlaams Belang is daar principieel geen voorstander van en vindt dergelijke voorrang bovendien praktisch gezien nutteloos. Veel scholen en LOP's zullen die ondervetegenwoordigde groep namelijk invullen als leerlingen met een andere thuistaal of als SES-leerlingen. Welnu, de automatische toewijzing van de schooltoeslag bij het groeipakket zorgde voor een enorme stijging, en dus ook van het aantal indicatorleerlingen dat voorrang kan krijgen. In redelijk veel steden krijgt men daarvoor scholen met veel meer indicatorleerlingen dan andere. Die lage SES-leerlingen zullen allemaal als krabben in een krabbenmand moeten vechten voor de 20 procent voorrang. Is het dan niet simpeler en rechtvaardiger om dergelijke voorrangen

bepaald door het LOP af te schaffen en scholen vrij te laten om het inschrijvingsbeleid te voeren dat zij verkiezen?

Verder wordt het aantal niet-onderwijspartners in een LOP beperkt tot maximum tien. Bovendien mag hun aantal niet groter zijn dan dat van de onderwijspartners. Bij de uiteindelijke stemming tellen vanaf nu ook enkel de stemmen van de onderwijspartners. Dat is een stap in de goede richting en voorkomt dat bepaalde belangengroepen te zeer de overhand halen, al kan hun informele invloed nog altijd groot zijn. De besluiten in een LOP worden voorts nog altijd bij meerderheid genomen, ook al is het enkel onder onderwijspartners, en dus zullen er ook altijd scholen misnoegd achterblijven omdat de meerderheid van de collega's iets anders besluit. Sommige scholen zijn daar vrij gevoelig voor, waarschuwt de spreker.

De goedkeuring van voorrangsregelingen door de gemeenteraad kan men als een voordeel zien, erkent Roosmarijn Beckers. Door ze effectief ter stemming voor te leggen, wordt het democratisch draagvlak vergroot. LOP's zullen bij het opstellen van dergelijke regelingen voortaan immers meer rekening moeten houden met de sentimenten bij de bevolking in de gemeente en binnen de gemeenteraad als politieke vertegenwoordiging van de voorkeuren van de lokale bevolking. Er zijn in Vlaanderen op dit moment voorbeelden te vinden van voorrangen die door een LOP zijn uitgetekend maar waarmee een groot deel van de ouders alsook het lokale bestuur niet akkoord gaat, zoals in Aalst.

Dat kan met het voorliggende ontwerp van decreet verholpen worden, al zorgt het ook weer voor nieuwe problemen. Om te beginnen maakt men het inschrijvingsbeleid afhankelijk van de politieke constellatie. In een stad met een meer conservatieve of rechtsgezinde meerderheid zal die 20 procentregel waarschijnlijk niet opgelegd worden door de meerderheid in de gemeenteraad, en afgewezen worden als hij toch wordt voorgesteld door het LOP. In een andere met een linkser stadsbestuur zal hij dan weer wel opgelegd worden. Het lid verwacht conflicten tussen bepaalde scholen en het stads- of gemeentebestuur.

Bovendien beslaan veel LOP's het gebied van meerdere gemeenten, waarvan de gemeenteraden politiek niet altijd eensgezind zullen zijn, wat tot discussie kan leiden. Het ontwerp van decreet zegt in dergelijk geval dat een school met vestiging in gemeenten waar het wel is goedgekeurd de regeling van het LOP volgt, maar in de gemeenten waar het niet werd goedgekeurd die regeling niet kan toepassen. Potentieel wordt dit een grote soep, waarschuwt het lid, meer bepaald voor scholen die verschillende vestigingsplaatsen hebben met elk hun eigen voorrangsregeling. Ook de Vlor formuleerde er bedenkingen over. Waarom legt de minister de verantwoordelijkheid bij steden en gemeenten en niet bij de scholen en scholengroepen zelf? Het lid verkiest om de scholen echte autonomie te geven over het inschrijvingsbeleid en over de voorrang die ze geven aan deze of gene groep leerlingen. Zolang de scholen daarover zelf duidelijk communiceren, is er geen probleem voor de transparantie.

De verplichting voor alle scholen in capaciteitsgebieden om met een digitaal aanmeldingssysteem te werken, ook al hebben ze mogelijk zelf op schoolniveau structureel geen last van overbevraging en capaciteitsdruk, lijkt haar eerder een onnodige overheidsinmenging in de autonomie van de scholen. Het kan immers zijn dat scholen om welke reden dan ook niet digitaal maar met pen en papier willen werken. Het lid ziet niet in waarom dat niet zou mogen.

Wel positief bij dit onderdeel is een duidelijke omschrijving van welke groepen leerlingen alsnog in overcapaciteit kunnen worden ingeschreven, zoals pleegkinderen, recent geadopteerde of verhuisde kinderen enzovoort. Belangrijk is wel om duidelijk aan alle spelers te communiceren dat het inschrijven in overcapaciteit een gunst is door de school en geen verplichting.

Tot slot attendeert de spreker nog op enkele punten uit de adviezen. Zij vraagt zich af of de minister een antwoord heeft op de vraag van de Vlor over mensen die minder digitaal geletterd zijn, en over wie ook het lid zich zorgen maakt. Het is bekend dat een vijfde van de volwassenen digitaal laaggeletterd is.

De Vlor had ook een bedenking bij de ventielprocedure bij de CLR voor scholen die niet met aanmelden werken. Hoe zit het daarmee? Moet dat niet decretaal aangepast worden?

Verder heeft ze vragen bij het facultatieve criterium afstand tot de school dat in voorrangsregelingen in het basisonderwijs kan worden toegepast. De spreker citeert het Vlor-advies: "Het criterium afstand is relatief voor ouders die kiezen voor een specifiek pedagogisch project waarvan er minder scholen zijn. Dat heeft een grote impact op de vrije schoolkeuze voor die ouders. Dat geldt ook bij de overgang van basis- naar secundair onderwijs als die ouders voor continuïteit in het pedagogisch project blijven kiezen."

De Vlor vraagt in zijn advies tot slot ook een sterke blijvende aandacht voor capaciteit, in het gewoon en het buitengewoon onderwijs. Dat lost men niet op met een Inschrijvingsdecreet. Zij sluit daarom af met een expliciete verwijzing naar een belangrijk punt uit de toelichting: "Een inschrijvingsdecreet kan geen capaciteitsproblemen oplossen. De Vlaamse Regering blijft volop inzetten op capaciteit. Er worden plaatsen gecreëerd waar de noden op dat moment het hoogst zijn. Zodra de capaciteit het toelaat, stappen we af van het verplicht digitaal aanmelden."

Het is wishful thinking dat het capaciteitsprobleem op korte termijn kan weggetoverd worden, maar het blijft belangrijk dat de Vlaamse Regering de afschaffing van alle verplichte regelingen voor scholen over aanmelden, organisatie en voorrang – zodra de capaciteitsdruk het toelaat – als uiteindelijke overkoepelende doelstelling blijft aanhouden en nastreeft, besluit het lid.

1.2. Johan Danen

Johan Danen vindt dat de minister een eenzijdig verhaal vertelt over de dubbele contingentering en zou het dan ook interessant vinden om een andere klok te laten horen. Het systeem heeft volgens hem immers ook heel wat voordelen. Om een welles-nietesdiscussie te vermijden, lijkt objectivering hem aangewezen, wat had gekund in een hoorzitting. In dat verband betreurt hij ook het ontbreken van objectieve cijfers. Die hadden kunnen voorkomen dat het kind met het badwater wordt weggegooid.

Betekent vrijheid van onderwijs voor de minister: wie eerst komt, eerst maalt? Die eigengereide invulling is alvast niet die van de fractie van het lid. Het beleid moet niet alleen de mensen tevredenstellen die het langst gekampeerd hebben maar ook een goede sociale mix trachten te realiseren, die de omgeving representeert. Om hoorzittingen af te wijzen, wordt verwezen naar de adviezen, waarmee vervolgens wel geen rekening wordt gehouden. Dat is al gemakkelijk, merkt de spreker op.

Dat de dubbele contingentering de keuzevrijheid van ouders beknot, is een misvatting. Het systeem zou erin bestaan om de beoogde evenredigheid te realiseren door leerlingen na hun initiële inschrijving van school te doen wisselen, waardoor alle betrokkenen in een school van lagere voorkeur terecht komen. Welnu, dat is niet het geval. Het systeem heeft totaal geen effect op de realisatie van de schoolvoorkeur van de ouders. Verhoudingsgewijs profiteren bij een uitgebalanceerde toepassing net zoveel kansrijke als kansarme kinderen ervan. Wil de minister het systeem misschien weg omdat een aantal ouders klaagden dat ze vanwege

kampeertoestanden toch niet de school kregen die ze wilden, zonder dat ze ooit echt ingeschreven waren?

Ook de kinderrechtencommissaris maakt zich zorgen en treedt bij dat analyses laten zien dat het systeem de vrije schoolkeuze niet beknot. Het lid gelooft ook niet dat het alternatief van de minister de beoogde doelstelling zal halen, omdat het niet bijdraagt tot het vermijden van segregatie. Groen pleit er dan ook voor om de dubbele contingentering alsnog als facultatief instrument in de regeling op te nemen, desnoods zonder verplichting. Er zijn immers steden en gemeenten waar het goed werkt. Zijn pleidooi sluit bovendien aan bij het door de minister verdeelde streven naar lokale autonomie en naar buurtscholen die het kloppend hart van de lokale gemeenschap vormen.

Waarom beknot de minister de invloed van het LOP, en zeker die van de niet-onderwijspartners, als hij de lokale autonomie zo hoog in het vaandel voert? Is een school niet meer dan de onderwijspartner? Moet zij niet ingebed worden in de lokale gemeenschap? Hoopt de minister op een stille uitdoving van het LOP? Wie wil immers als B-partner deelnemen aan een gremium? Groen pleit er dan ook voor om die beperking, die hij een aanval op het middenveld noemt, terug te schroeven. De kinderrechtencommissaris maakt zich ook hierover zorgen. Overigens ontbreekt ook elke uitleg of motivatie.

Tot slot verzoekt Johan Danen de minister om bij de digitalisering, die zijn fractie op zich ondersteunt, aandacht te hebben voor de mensen die daarin niet mee zijn, meer bepaald in het uitvoeringsbesluit, door hen daarin te ondersteunen dan wel door ook aanmelding op papier mogelijk te laten.

1.3. Hannelore Goeman

Hannelore Goeman weet dat het inschrijvingsrecht een gevoelig onderwerp is. Elke ouder wil immers het beste voor zijn kind. Daarbij komt het tekort aan plaatsen, onder meer in Brussel maar ook elders, en het feit dat sommige scholen populairder zijn dan andere. Iedereen zal het erover eens zijn dat blijvende investeringen in extra plaatsen de uiteindelijke oplossing zijn, maar dat is ook nodig in de scholen die vandaag minder populair zijn, benadrukt het lid. De uitdaging is om ouders ervan te overtuigen dat elke Nederlandstalige school goed is, waardoor de spreiding van de inschrijvingen vanzelf beter wordt. In afwachting is het aan de overheid om eerlijke spelregels vast te leggen voor de toewijzing van de beschikbare plaatsen.

De vier basisprincipes daarvoor zijn vastgelegd in het decreet Basisonderwijs en de Codex Secundair Onderwijs: het waarborgen van de vrije schoolkeuze, het realiseren van optimale leer- en ontwikkelingskansen voor kinderen in een school in de buurt, het bevorderen van sociale cohesie, en het vermijden van segregatie en discriminatie. Welnu, haar fractie heeft de indruk dat die laatste twee zijn ondergesneeuwd in wat voorligt. Ook zij betreurt dat de Vlor en de kinderrechtencommissaris niet gehoord worden en dat nauwelijks rekening is gehouden met hun adviezen.

Niettemin bevat het ontwerp van decreet ook positieve punten. Als eerste vermeldt ze de vastlegging van het principe dat scholen die leerlingen willen weigeren op grond van hun capaciteit, verplicht worden met een voorafgaand digitaal aanmeldingssysteem te werken. Haar fractie is ook blij met de centrale tijdslijn. Ook de lokale autonomie om een eigen aanmeldingssysteem te ontwikkelen en de ondersteuning daarvan, dragen haar goedkeuring weg. Dat de inschrijvingsregels eenvoudiger worden voor scholen die niet hoeven te weigeren vanwege de capaciteit, is eveneens een goede zaak. Tot slot steunt ze, in de gegeven omstandigheden, de extra overcapaciteitsgroepen voor onder andere de leerlingen met een verslag

buitengewoon onderwijs, maar sluit ze zich ook meteen aan bij het pleidooi van de Vlor om snel werk te maken van het inschrijvingsbeleid in het buitengewoon onderwijs.

Ook haar fractie heeft het er moeilijk mee dat de dubbele contingentering op de schop gaat in het basisonderwijs. Voor Hannelore Goeman blijft die immers het systeem om naar een goede mix te gaan van socio-economisch sterkeren en kinderen uit gezinnen die het moeilijker hebben. Op dit punt ontbreken de ambities van sociale cohesie en het voorkomen van segregatie. Hoe denkt de minister die te realiseren zonder een instrument? Het lid bespeurt een politieke beslissing om scholen die alleen leerlingen willen toelaten die passen in hun verhaal, meer manoeuvreerruimte te geven.

Zij treedt Johan Danen bij dat de dubbele contingentering in twee richtingen werkt: zij geeft niet alleen voorrang aan kwetsbare kinderen in het algemeen, maar versterkt ook de mogelijkheid voor ouders van niet-SES-kinderen om zich gezamenlijk in te schrijven in een school met veel SES-kinderen, zoals in Brussel. Wat is, wat dat betreft, de stand van zaken met betrekking tot de idee van 'samen naar de school in de buurt' uit het regeerakkoord?

Bovendien is de dubbele contingentering een systeem dat werkt, zoals blijkt uit de studie van SONO – en wel beter dan een percentage – op voorwaarde dat het doel is om in elke school een goede verdeling te hebben van kinderen met een hoge en lage sociale status. Blijkbaar is dat laatste niet langer het geval, concludeert het lid. In de plaats van harde garanties beperkt men zich voortaan tot informeren en sensibiliseren. De simulaties van SONO tonen nochtans aan dat de dubbele contingentering niet ten koste gaat van de vrije schoolkeuze, maar integendeel een positieve impact heeft op het verkrijgen van de school van eerste keuze.

Verder is er in de alternatieve voorrang voor ondervertegenwoordigde groepen geen enkele garantie dat daarin zal worden gekozen voor sociaaleconomische kenmerken. De Vlor vindt de regels voor de bepaling daarvan ook niet erg duidelijk. Wat is de rol van de CLR en van de gemeenteraad? Gevolg zal ook zijn dat verschillende procedures voor de vastlegging van de voorrangsgroep naast elkaar zullen bestaan in Vlaanderen. En wat in een aanmeldingsgebied met verschillende gemeentebesturen die het oneens zijn? Wie voorziet er dan in een alternatief? Hoe wordt dat uitgewerkt?

Haar fractie sluit zich ook aan bij de kritiek van de Vlor dat de bekrachtiging door de gemeentebesturen geen goed idee is, want die zijn vaak tegelijk ook de inrichtende macht. Waarom blijft die niet bij de LOP's? Waarom worden in die laatste de niet-onderwijspartners niet langer betrokken, terwijl die volgens haar juist een cruciale stem hebben in het bepalen van de voorrangsregels? Het lid bespeurt hierin, bij gebrek aan andere motivering, een aanval op het middenveld en een bewuste keuze om de sociale partners minder stem te geven.

Is een school expliciet verplicht om te werken met een aanmeldprocedure als zij een capaciteitsprobleem heeft, of blijft dat een keuze, zij het met die implicatie dat wie er niet mee werkt, niet het recht heeft om leerlingen te weigeren? Hoe, wanneer en door wie wordt bepaald of er een capaciteitsprobleem is? Mogen scholen toch blijven werken met digitale aanmeldingsprocedures als er geen capaciteitsprobleem is? Het lid wijst daarbij op de succesvolle centrale aanmelding in Antwerpen en Vlaams-Brabant.

Op welke manier wordt gecommuniceerd met de lokale besturen over de nieuwe procedures, zoals de bekrachtiging door de gemeenteraad en de timing daarvan, en de aanvraag van subsidies voor digitale aanmeldsystemen, met inbegrip van de criteria daarvoor?

Hannelore Goeman informeert nog naar het budget voor de subsidies aan de lokale besturen voor het opzetten van een aanmeldingssysteem.

1.4. Arnout Coel

De fractie van *Arnout Coel* is verheugd met de voorliggende realisatie van een speerpunt uit het regeerakkoord. Hij verzekert dat wel degelijk kennis is genomen van de inhoud van de adviezen, maar het nemen van beslissingen blijft het werk van de politiek. Ze liepen trouwens ook geenszins gelijk, merkt hij nog op.

De blikvanger is de schrapping van de dubbele contingentering in het basisonderwijs en van het opleggen vanuit Brussel van de voorrangregels aan heel Vlaanderen. Er wordt autonomie verleend aan de lokale situatie, wat werk op maat mogelijk maakt. Het vorige systeem was niet transparant en de gewenste effecten bleven veelal uit. Scholen behouden de vrijheid, zonder verplichting, om tussen 0 en 20 procent van de plaatsen voor te behouden voor groepen die ondervertegenwoordigd zijn ten opzichte van de referentiepopulatie. Die mogelijkheid blijft wel degelijk zinvol voor scholen die al veel leerlingen met SES-kenmerken hebben, omdat zij daarmee een andere voorrangsgroep kunnen definiëren. Anderzijds blijft de invulling met SES-kenmerken als mogelijk criterium bestaan. Dat laatste wordt geenszins verboden. Wel legt de decreetgever niet langer op dat dit altijd en overal de voorrangsgroep moet zijn.

Verder spreekt het lid tegen dat het ontwerp van decreet kiest voor het principe van 'eerst komt, eerst maalt'. Het legt integendeel op dat in scholen met een capaciteitstekort moet worden aangemeld en vervolgens geordend op basis van schoolvoorkeur en toeval. Iedereen die zich aanmeldt voor een school, heeft een gelijke kans, op basis van het gekozen algoritme en de gedefinieerde voorrangsgroepen.

Het ontwerp van decreet maakt volgens de spreker ook de belofte waar om werk te maken van een specifieke voorrangregeling voor de Vlaamse Rand. Positief is verder de ondersteuning in de vorm van een subsidie of een centraal platform om de digitale procedures te vergemakkelijken, met daarbij de vrijheid van de gemeenten om te kiezen volgens welk algoritme de leerlingen worden gerangschikt. Ook dat wordt niet centraal opgelegd.

Zijn fractie is ook tevreden met de aanpassingen aan de LOP-aanmeldingsprocedure. Dat de hoofdrol wordt toebedeeld aan de onderwijspartners, noemt hij logisch. De door de minister geschetste nieuwe regels lijken hem zeer verdedigbaar. Het zou juist raar zijn als niet-onderwijspartners een voorrang zouden definiëren waar de onderwijspartners niet om vragen of die ze zelfs niet wenselijk vinden. Aan die laatsten moet de beslissende stem toekomen. De toevoeging van het lokaal bestuur als stemgerechtigd lid en mogelijk voorzitter is positief, want het geeft de burgers een duidelijk aanspreekpunt als ze het oneens zijn met de aanmeldingsprocedure.

Verder waardeert Arnout Coel de genoemde bekrachtiging door de gemeenteraad, de ombudsdienst inschrijvingen voor de vroegtijdige oplossing van problemen zonder juridische procedure en de terechte wijzigingen in de overcapaciteitsgroep. Het gaat inderdaad om een gunst en geen afdwingbaar recht. Goed is ook de bijdrage aan de planlastvermindering: weigeringsdocumenten moeten niet langer tegen afgiftebewijs of aangetekend worden verstuurd, scholen zonder capaciteitsdruk zijn niet langer verplicht om capaciteit en vrije plaatsen te bepalen, noch om aparte periodes te reserveren voor voorrangsgroepen. Ook zijn fractie is blij met de duidelijkheid die de centrale tijdslijn biedt aan ouders. Dat een nieuwe inschrijving de eerdere overschrijft, stelt paal en perk aan de dubbele inschrijving en is eveneens een vooruitgang.

Tot slot is ook zijn fractie zich bewust dat het Inschrijvingsdecreet op zich het capaciteitsprobleem niet oplost. Het gaat immers om de rechtvaardige verdeling van schaarse of te beperkte plaatsen, maar tegelijk is wel een enorme investering in capaciteit aan de gang, die aanmelding op termijn onnodig moet maken. Arnout Coel treedt bij dat maximaal moet worden ingezet op de verhoging van de kwaliteit in alle scholen, maar dat is net de rode draad van het regeerakkoord over onderwijs.

1.5. Jean-Jacques De Gucht

Voor *Jean-Jacques De Gucht* biedt het ontwerp van decreet met zijn centrale tijdslijn het voordeel van de transparantie. Het doortrekken van de principes van het secundair naar het basisonderwijs zorgt voor coherentie. Verder waardeert hij de vereenvoudiging die de planlast voor de scholen vermindert. Dubbele inschrijving kan beter dan vroeger vermeden worden, maar opvolging blijft aangewezen zolang er geen centraal aanmeldingssysteem is in Vlaanderen. Dat laatste hoeft overigens niet te impliceren dat overal hetzelfde algoritme gehanteerd wordt.

Belangrijk is verder dat weigeren alleen kan in scholen die met een aanmeldingssysteem werken, evenals de ondersteuning van dat laatste. Goed is ook dat voortaan een open debat zal worden gevoerd over de bepaling van de voorrangsgroepen. Men zal meer bepaald tegenover de gemeenteraad moeten verantwoorden waarom men een bepaalde keuze naar voren schuift. Op die manier kunnen de sociale kenmerken aan bod blijven komen, net zoals dat het geval was in de dubbele contingentering, maar ook bijvoorbeeld de nabijheid. Veel mensen begrepen de dubbele contingentering trouwens niet, merkt de spreker op, met als gevolg dat men naast de kwestie debatteerde. Bij de beelden van kamperende ouders werd die regeling met de vinger gewezen.

Misschien was het om de verkeerde reden, maar het alternatief dat voorligt, sluit in elk geval beter aan bij en is duidelijker om de doelen van de sociale cohesie en de strijd tegen segregatie te bereiken. Volgens de spreker moet men concluderen dat de invloed van de dubbele contingentering uiteindelijk niet zo groot was. Voorrang voor sociale groepen blijft mogelijk, maar kan voortaan meer afgestemd worden op de noden van elke school. Wel blijft opvolging en desnoods bijsturing nodig.

Tot slot verzet de spreker zich tegen de manier waarop vanuit bepaalde hoek op onderwijs gereageerd wordt, met name de suggestie dat men leerlingen mag uitsluiten zolang men het afficheert, en dat men geen uitzondering mag maken tenzij voor witte kinderen.

Het lid is het ook eens dat snel stappen worden gezet in een regeling voor het buitengewoon onderwijs en dat de inspanningen op het vlak van capaciteit moeten worden voortgezet.

1.6. Loes Vandromme

Loes Vandromme verklaart dat het voor de CD&V-fractie een evidentie is en blijft dat ouders de eerste en de ultieme verantwoordelijkheid dragen voor de opvoeding van hun kinderen. Vanzelfsprekend maken ook het onderwijs aan en de vorming van die kinderen deel uit van die verantwoordelijkheid. De betrokkenheid van ouders bij de school van hun kinderen is dan ook van cruciaal belang. Ze kunnen onmogelijk louter consumenten van onderwijs zijn, maar zijn zo goed als mogelijk partners van de school van hun kinderen.

In een onderwijslandschap dat zijn betekenis en kwaliteit in belangrijke mate vindt in de vrijheid van onderwijs, kan die betrokkenheid alleen vorm krijgen als de vrijheid om een school te kiezen voor hun kinderen zo groot mogelijk is. Te allen tijde

moeten ouders kunnen kiezen voor de school die past bij hun eigen opvoedingsvisie. Elke vorm van inschrijvingsrecht moet daarmee maximaal rekening houden. Voor de CD&V-fractie betekent dat ook dat ze een onderwijsrecht uitsluit dat inhoudt dat wie dan ook en op welke manier dan ook – tegen de keuze van de ouders in – zou gaan bepalen waar hun kinderen school moeten lopen. Of, eenvoudig gezegd, er is geen sprake van dat de overheid een school zou gaan toewijzen aan een leerling, vandaag niet en ook morgen niet.

Ook in het decreet van 17 mei 2019, dat samen met de wijzigingen die voorliggen in de drie ontwerpen van decreet op 1 september 2022 in werking zal treden en voor de eerste keer van toepassing zal zijn op de inschrijvingen voor het schooljaar 2023-2024, is en blijft die keuzevrijheid en de eigen schoolkeuze het leidende principe. En laat dat ten overvloede duidelijk zijn: het maximaliseren van die keuzevrijheid voor alle ouders en hun kinderen gaat samen met het uitsluiten van discriminatie en segregatie bij inschrijving. De memorie van toelichting bij het wijzigingsdecreet dat voorligt is wat dat betreft trouwens duidelijk, beklemt omtrent de spreker.

Net als eerdere decretale initiatieven, heeft de vernieuwde decretale basis voor het inschrijvingsrecht die voorligt in het bijzonder ook oog voor de druk die capaciteitsuitdagingen zetten op de vrije keuze. Waar die in het recente verleden vooral speelden in het basisonderwijs, manifesteren ze zich steeds meer ook in het secundair onderwijs. Vanzelfsprekend is en blijft dat een invulling van het inschrijvingsrecht nooit zelf een capaciteitsprobleem zal oplossen. Het lid roept op om vooral ook duidelijk te zijn ten aanzien van de ouders en alle andere betrokkenen. Inschrijvingsregels die gelden bij beperkte capaciteit – over aanmelden, over voorrangsgroepen, over ordeningscriteria – zijn helaas altijd bedoeld om, wanneer de vraag groter is dan het aanbod, leerlingen op zo billijk mogelijke gronden te weigeren. Waar er geen capaciteitsprobleem is, moet men het de scholen ook niet moeilijker maken. Het is goed dat zij zelf kunnen kiezen en in gesprek gaan met de ouders om hun pedagogisch project uit te leggen.

Al lossen decretale afspraken over inschrijving een capaciteitsprobleem niet op, toch zijn ze bij capaciteitsuitdagingen onmisbaar om de keuzevrijheid van alle ouders en kinderen zo maximaal mogelijk te garanderen, om discriminatie en segregatie te vermijden, om tot zo billijk mogelijke procedures te komen, die zo transparant mogelijk zijn en breed gedragen kunnen worden door ouders, leerlingen en scholen.

Haar fractie is er al langer van overtuigd dat het decreet van 17 mei 2019 wat dat betreft stappen in de goede richting heeft gezet. Nu een aantal drempels op weg naar de operationalisering zijn weggenomen en het decreet geconformeerd kan worden aan het regeerakkoord, is het goed dat wat voorligt, op 1 september 2022 in werking kan treden en kan worden toegepast voor de inschrijvingen voor het schooljaar 2023-2024.

Als belangrijkste verwezenlijking vermeldt Loes Vandromme dat voortaan niet meer gekampeerd hoeft te worden. Er blijven wel uitdagingen, met name in het buitengewoon onderwijs. Het verbaast haar dan ook enigszins dat noch vandaag noch volgende week een ontwerp van decreet voorligt dat ook voor het buitengewoon onderwijs een aantal wijzigingen aan het decreet van 17 mei 2019 zou inhoudt. Dat is niet omdat de CD&V-fractie zou vinden dat wat in 2019 is ingeschreven ondoordacht zou zijn, wel omdat zij open staat voor signalen van het werkveld dat een aantal optimalisering te overwegen vallen.

Haar fractie is zeker bereid om zich mee te buigen over mogelijke bijstellingen op vlakken zoals de ordeningscriteria, het platformprincipe en de campusvoorrang. Zij kijkt alvast uit naar de initiatieven van de minister en de Vlaamse Regering, en

gaat ervan uit dat die niet lang op zich zullen laten wachten om voor de scholen voor buitengewoon onderwijs en de betrokken ouders en leerlingen zo vlug mogelijk volledige duidelijkheid te bieden, met het oog op inschrijvingen voor het schooljaar 2023-2024.

Vervolgens gaat de spreker nog in op de afschaffing van de dubbele contingentering en de invoering van de nieuwe voorrangsgroep, met enkelvoudige voorrang voor 20 procent van de ondervertegenwoordigde groepen. Dat nieuwe instrument gaat volgens haar meer uit van lokale autonomie en zal in veel gevallen worden ingezet om segregatie te voorkomen en om er alles aan te doen dat de lokale school een goede afspiegeling blijft van de lokale samenleving en context.

Tot slot bepleit Loes Vandromme in naam van haar fractie ook de monitoring van de realisaties op het terrein.

1.7. Jan Laeremans

Jan Laeremans noemt de aanval van Jean-Jacques De Gucht op de kritiek van Vlaams Belang onzin. Roosmarijn Beckers heeft op geen enkel moment gezegd dat scholen mogen afficheren dat ze alleen witte kinderen willen. Zijn partij stelt dat in geen geval en het lid vraagt zich dan ook af hoe Jean-Jacques De Gucht zoiets in zijn hoofd haalt. Waar zijn partij wel op wijst, is op het gevaar dat het in LOP's als Grimbergen-Machelen-Vilvoorde, waarin de scholen een zeer uiteenlopende populatie hebben en de gemeenten verschillende meerderheden, een soep wordt. Volgens Vlaams Belang is het dan ook beter dat de scholengroepen zelf bepalen welk systeem ze kiezen en dat vervolgens bekendmaken. Uiteraard gaat het daarbij niet over huidskleur, benadrukt hij nogmaals.

De beperking van dubbele inschrijvingen vindt hij een nobel streven. Dat een nieuwe inschrijving de oude ongedaan maakt, veronderstelt echter één systeem. Hoe ziet de minister dat concreet verlopen ingeval leerlingen ingeschreven worden in verschillende gebieden waarvan de systemen niet met elkaar communiceren?

Bij artikel 5, over de identificatie, merkt de spreker op dat die veronderstelt dat men wettelijk in orde is. Maar wat met kinderen van illegalen? Is daar een regeling voor of wordt dat aan de scholen overgelaten?

Tot slot heeft hij geen zicht op de omvang van het capaciteitsprobleem in heel Vlaanderen. Welk percentage van de scholen werkt niet met aanmelding? Is dat een minderheid? Neemt het probleem toe?

1.8. Hilâl Yalçın

Hilâl Yalçın bevestigt nogmaals dat de vrijheid van onderwijs en van de keuze van de ouders voor haar fractie belangrijk zijn. Dat geldt ook voor het beeld van de school als afspiegeling van de lokale gemeenschap. Kinderen die opgroeien in een superdiverse context hebben daar het meest aan. Het lid kondigt aan dat zij op de realisatie daarvan zal blijven letten.

Iedereen erkent dat de oplossing voor de druk op de keuzevrijheid ligt in de creatie van meer capaciteit, zoals ook de memorie van toelichting uitdrukkelijk bevestigt. Ook het regeerakkoord is duidelijk in zijn ambitie op dit vlak en bouwt verder op de aanpak van de vorige onderwijsminister. De minister heeft in zijn BBT ook verzekerd dat de budgettaire inspanning onverminderd voortgezet wordt, wat op de volle steun van haar fractie kan rekenen.

1.9. Koen Daniëls

Voor *Koen Daniëls* is al lang duidelijk dat de dubbele contingentering niet het wenselijke systeem is. Men moest aan ouders uitleggen dat hun kind niet als leerling kon worden ingeschreven omdat de moeder een diploma secundair onderwijs heeft. Ouders kiezen de school die volgens hen de beste is voor hun kind. De motieven kunnen uiteenlopen van nabijheid, bereikbaarheid, cultureel aanbod, zorgbeleid, de aanpak van taal- en leerstoornissen, tot de manier van evalueren.

Scholen verschillen op die vlakken en het is aan de ouders om te kiezen. Hun vrijheid maximaliseren, is vastgelegd als doelstelling in het regeerakkoord. Dat is ook wat in het voorliggende ontwerp van decreet gedaan wordt. Tegelijk blijven lokaal mogelijkheden bestaan om ondervertegenwoordigde groepen – welke ook – een voorrang te geven, ten belope van 0 tot 20 procent.

Het oordeel daarover komt toe aan de gemeenteraad, waarvan de leden door de ouders in de publieke ruimte kunnen worden aangesproken. Het is dan ook niet toevallig dat lokale politici minder enthousiast zijn over de dubbele contingentering dan de verdedigers ervan in het parlement. Dat die eersten voortaan mee achter de knoppen zitten, vindt hij dan ook een goede zaak. Als men het niet eens was met de beslissing van iemand in het LOP, kon een burger zich daar op geen enkele manier over uitspreken, terwijl men wel voor of tegen een kandidaat-gemeenteraadslid kan stemmen. Niemand kan er volgens hem tegen zijn dat het gewicht voortaan gelegd wordt bij verkozen mensen.

De voorliggende regeling is ook nodig omdat de ambitieuze aanpak van de Vlaamse Regering niet kan voorkomen dat er altijd scholen zullen blijven waar meer kinderen naartoe willen dan er plaatsen zijn.

De opsomming van de overcapaciteitsgroepen in het ontwerp van decreet is volgens de spreker duidelijk. Dat bijvoorbeeld een oplossing wordt geboden aan verhuizende leerlingen is toch menselijk? Waarom moet die beperkt worden tot kinderen uit asielcentra?

Buitengewoon onderwijs is van een andere aard omdat daar nog de specifieke ondersteuningsnood bijkomt. De regeling daarvan moet met de nodige omzichtigheid gebeuren. In elk geval zal de N-VA-fractie het voorliggende ontwerp van decreet goedkeuren.

1.10. Roosmarijn Beckers

Roosmarijn Beckers wil niet beticht worden van racisme. Zij heeft nooit onderscheid gemaakt op basis van huidskleur en zal dat ook nooit doen. De beschuldiging die Jean-Jacques De Gucht uitbracht, bestempelt zij als gevaarlijk. Het enige waarvoor ze heeft gepleit, is de voorrang voor Vlaamse kinderen in Brussel en de Vlaamse Rand, of ze nu blank, zwart, geel of paars zijn. Het enige criterium dat daarbij van tel is, is de taal.

2. Antwoorden van minister Ben Weyts

Volgens minister *Ben Weyts* is iedereen het erover eens dat het om een grote, fundamentele hervorming gaat. Het ontwerp van decreet realiseert ook een hoofdpunt van het regeerakkoord. Hij erkent dat wat voorligt, niet vrij is van ideologische keuzes, met als eerste de afschaffing van de dubbele contingentering.

Er wordt verwezen naar het SONO-onderzoek, waaruit men afleidt dat de dubbele contingentering een belangrijke mechaniek zou zijn om de sociale mix te garanderen. Volgens de minister kan men echter geen verregaande conclusies trekken uit

dat onderzoek, dat immers slechts een variant van één algoritme gebruikte ('deferred acceptance' met 'multiple tie-breaking'), terwijl er meerdere zijn.

De regering kiest voor een lokale aanpak op maat in plaats van een dwingende, centralistische aanpak, zoals die vervat zat in de dubbele contingentering. Zij kiest ook voor een systeem dat veel duidelijker en transparanter is voor de ouders, en gemakkelijker te verantwoorden voor de school. Voortaan is er een open debat over in de gemeenteraad, wat een zegen is voor de lokale democratie, die door sommige leden blijkbaar wordt gewantrouwd. Zij beschuldigen scholen, LOP's en gemeenteraden ervan dat zij minder goed dan de dubbele contingentering kunnen garanderen dat het inschrijvingsbeleid sociaal is. De minister wil niet langer als keizer-koster vanuit Brussel opleggen aan wie scholen voorrang moeten geven, terwijl Hannelore Goeman vindt dat alleen de dubbele contingentering voor sociale cohesie kan zorgen en de lokale democratie wegzet als asociaal.

De minister wil een aanpak op maat. Vlaanderen is pluriform. Scholen, steden en regio's verschillen van elkaar. Zij hebben uiteenlopende wensen en noden. Daar moet men op inspelen in plaats van vanuit Brussel te decreteren wat zij te doen hebben. De dubbele contingentering alsnog als optie behouden, naast de ondervertegenwoordigde groep, zou juist tot extra verwarring leiden bij ouders. Leg maar eens uit aan een ouder dat in de ene school in gemeente A gewerkt wordt met dubbele contingentering en in de andere school in gemeente B met een ondervertegenwoordigde groep. Wel blijft de mogelijkheid bestaan om te werken met sociale criteria, maar het ontwerp van decreet laat die keuze aan de scholen en de lokale democratie.

Bij afstand als criterium, benadrukt de minister de ambitie om van lagere scholen buurtscholen te maken. Zij vormen epicentra van de lokale gemeenschap.

Wat de afbakening betreft van wat wel en niet kan bij de invulling van de 20 procent, legt het ontwerp van decreet de mogelijkheid vast om voorrang te verlenen tot maximaal 20 procent ondervertegenwoordigde groep(en) ten aanzien van de referentiepopulatie, op basis van objectieve kenmerken. De Vlaamse Regering is echter niet ingegaan op de suggestie van de Raad van State om die laatste te verduidelijken, omdat zij de lokale initiatiefnemers maximale ruimte wil laten. Scholen kunnen wel hun voorstel tot afbakening van dergelijke groep(en) voor advies voorleggen aan de CLR. Doordat men in LOP-gebied de gemeenteraad mee laat bepalen, is er vanzelf een grote democratische controle en heeft de keuze ook een draagvlak. Overigens heeft men in het decreet van 2019 evenmin dergelijke nauwere omschrijving geformuleerd voor het secundair onderwijs.

Het klopt dat wie wil kunnen weigeren, met aanmelden moet werken. Er is wel een ventielprocedure bij de CLR, voor wie zonder aanmelding in uitzonderlijke omstandigheden toch over de mogelijkheid wil beschikken om te weigeren.

Wie telt mee voor de 20 procent? Welnu, de voorrang voor ondervertegenwoordigde groepen wordt toegepast tot maximaal 20 procent van de bepaalde capaciteit bezet wordt door de leerlingen die behoren tot een of meerdere ondervertegenwoordigde groepen. Broer/zus/kind van personeel of voorrang voor Nederlandstaligen tellen dus ook mee voor het invullen van de 20 procent, evenals wie sowieso was binnengeraakt op basis van bijvoorbeeld afstand. Dat niet doen, zou in Brussel onwerkbaar zijn, omdat men tot meer dan 100 procent voorrang kan komen, maar zou ook elders in Vlaanderen tot problemen leiden. Als men kiest om bijkomend een bepaald criterium voorrang te geven (ten belope van maximaal 20 procent), maakt het trouwens inhoudelijk ook niets uit dat sommigen tegelijk ook al voorrang hadden op grond van een ander criterium. Broer/zus/kind van personeel werden overigens ook al meegeteld in het GOK-contingent ten tijde van de dubbele contingentering. Dat principe wordt voortgezet.

Voor het buitengewoon onderwijs komt er, gezien zijn specificiteit, een aangepast initiatief. Iedereen weet dat het buitengewoon onderwijs een specifieke sector is die specifieke aandacht verdient. Doel is ook daar om het decreet van 2019 te verbeteren.

Ook de schrapping van de dubbele meerderheid in het LOP acht de minister evident. Het platform kan zijn waardevolle werk blijven doen en alle partners kunnen invloed uitoefenen op de beslissingen, maar het zijn wel de onderwijsinstellingen die het beleid moeten uitvoeren. Het is de logica zelf dat hun stem doorslaggevend is. De gemeenteraad, die de definitie van ondervertegenwoordigde groep moet bekrachtigen, vertegenwoordigt per definitie alle inwoners, argumenteert de minister. De leden kunnen bovendien door de inwoners ter verantwoording worden geroepen.

Het klopt dat men nog steeds kan inschrijven in verschillende systemen, maar het ontwerp van decreet perkt de meervoudige inschrijving wel verder in. Scholen kunnen een gezamenlijk aanmeldingssysteem hanteren. Daarbij komt dat er één tijdslijn is.

Wat de capaciteit in het algemeen betreft, erkent de minister dat wat voorligt niet de wachtrijen zal wegwerken aan populaire scholen. Men kan die niet dwingen om hun capaciteit te verhogen. Dat die beperkt is, is soms net een van de pluspunten of troeven. Dat probleem zal volgens de minister altijd blijven bestaan, maar het ontwerp van decreet maakt ondertussen de keuzes wel veel democratischer, rechtvaardiger en transparanter.

Bij de subsidiëring vult hij nog aan dat aan alle spelers het aanmeldsysteem zal worden aangeboden door de overheid, waarin men met de verschillende algoritmes aan de slag kan.

Tot slot deelt hij nog mee dat met aanmelding wordt gewerkt in 35 tot 40 procent van de Vlaamse scholen.

3. Replieken van de leden

Johan Danen herinnert degenen die de dubbele contingentering met alle zonden van Israël beladen, eraan dat ze het al die jaren gesteund hebben of toch minstens hebben laten bestaan. Hij geeft Roosmarijn Beckers gelijk dat de vingerafdrukken van haar partij te zien zijn op wat voorligt. Ideologische kleuring is niet erg in een politiek systeem, maar moet wel uitgesproken worden. Hij is dan ook blij dat de minister dat gedaan heeft.

Het lid benadrukt nogmaals dat de contingentering dubbel was en niet enkelvoudig en dat zij scholen de mogelijkheid gaf om kansen te bieden aan kansarme maar ook aan kansrijke leerlingen. De wetenschappelijke evidentie geeft duidelijk aan dat de afschaffing ervan geen effect heeft op de vrije schoolkeuze. De dubbele contingentering beperkt haar dus niet meer dan het nieuwe systeem.

Onderzoek toont evenzeer dat een voorrang van 20 procent nauwelijks bijdraagt aan de vermindering van segregatie. Het lid concludeert dat de regering enige segregatie niet zo erg vindt. Het zou de leden ervan dan ook sieren om dat met zoveel woorden te zeggen.

Verder begrijpt hij niet dat de lokale spelers, die men zozeer zegt te respecteren, niet de vrijheid krijgen om te kiezen voor het behoud van de dubbele contingentering, bijvoorbeeld in de steden en gemeenten waar zij goed werkt.

Om al de genoemde redenen zal zijn fractie tegenstemmen.

Hannelore Goeman blijft erbij dat harde garanties verdwijnen voor de mix van SES- en niet-SES-leerlingen in beide richtingen, hoewel de dubbele contingentering blijkt te werken. Het streven naar een sociale mix wordt gereduceerd tot een vrijblijvende mogelijkheid, wat haar fractie betreurt. Zij is het oneens met de politieke keuze van de Vlaamse Regering om van de sociale mix geen prioriteit te maken, maar gaat er wel van uit dat de meeste LOP's en lokale besturen de wijsheid zullen hebben om de sociale kaart te trekken. Helaas is voor hen de optie van de dubbele contingentering niet opengelaten.

Wat de bekrachtiging betreft, blijft de vraag wat er gebeurt als een LOP verschillende gemeenten bestrijkt en gemeenteraden het oneens zijn. Zij herhaalt haar vraag naar de procedure daarvoor en naar de uitwerking van een alternatief. Ook de vraag naar het budget voor de ondersteuning van lokale besturen die aan de slag willen met een aanmeldsysteem bleef onbeantwoord, evenals die naar de criteria voor de subsidies en die naar de timing van de communicatie daarover.

Hannelore Goeman herhaalt ook nog haar onbeantwoorde vragen over hoe en door wie bepaald wordt dat er een capaciteitsprobleem is.

Roosmarijn Beckers heeft nog een vraag over het pleidooi van de Vlor voor een grondige evaluatie van de rol en de bevoegdheden van de CLR en om die te verscherpen en te verduidelijken voor iedereen. De commissie krijgt immers de bijkomende taak om de overmacht te beoordelen in gevallen van weigering door onvoorziene omstandigheden. Moet een en ander niet bij decreet geregeld worden, aangezien de commissie op dit moment alleen een adviserende bevoegdheid heeft?

Haar fractie zal zich onthouden bij de stemming over het ontwerp van decreet, waarin goede maar ook minder goede dingen staan. Wel zal zij de artikelen over de klachtenprocedure bij de CLR goedkeuren, zodat niet kan gediscrimineerd of uitgesloten worden op basis van niet-objectieve criteria of schending van basisrechten.

4. Bijkomende antwoorden van minister Ben Weyts

Minister *Ben Weyts* antwoordt dat verschillende elementen van de bijkomende vragen geregeld zullen worden in de uitvoeringsbesluiten. Hij herhaalt wel zijn verzekering dat de overheid zal zorgen voor de aanbidding van de aanmeldsystemen aan alle betrokken partijen.

Voor de bepaling van capaciteitsproblemen is de capaciteitsmonitor van groot en richtinggevend belang. Hij bevestigt nogmaals dat wie wil weigeren, moet aanmelden. De school maakt elk schooljaar haar eigen keuzes.

Een voorstel van voorrangregeling wordt goedgekeurd door een meerderheid van de onderwijspartners in het LOP. Als de gemeenteraad het bekrachtigt, is het resultaat evident. Doet hij dat niet, dan kan het LOP een nieuw voorstel uitwerken, dat het vorige vervangt. Als dat niet bekrachtigd wordt, maar het eerste wel, wordt dat toegepast. Als geen voorstel bekrachtigd wordt, kunnen de scholen van die gemeente zelf beslissen welke ondervertegenwoordigde groep ze hanteren.

Verder wijst hij er Johan Danen op dat de dubbele contingentering al in de vorige regeerperiode is afgeschaft. Die lijn wordt consequent doorgetrokken. Wel blijft het mogelijk voor de lokale democratie om dezelfde criteria te blijven hanteren, maar dat is dan hun eigen keuze. De eigen wensen en noden van scholen worden gerespecteerd, evenals de keuzes van de lokale democratie. Het wantrouwen, dat de afwezigheid van dwang uit Brussel tot segregatie zou leiden, moet eruit.

Ook *Johan Danen* waardeert de lokale democratie en hij blijft het dan ook onbegrijpelijk vinden dat die niet mag kiezen om het huidige systeem te laten bestaan als zij daar tevreden over is.

Minister *Ben Weyts* spreekt hem tegen. Een lokaal bestuur kan wel degelijk ertoe beslissen om dezelfde criteria te blijven hanteren in de toekomst, zonder dwang maar uit vrije keuze.

III. Stemming

1. Artikelsgewijze stemming

Hoofdstuk 1. Inleidende bepaling

Artikel 1 wordt aangenomen met 11 stemmen tegen 2.

Hoofdstuk 2. Wijzigingen van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997

Artikel 2 tot en met 10 worden aangenomen met 11 stemmen tegen 2.

Artikel 11 tot en met 21 worden aangenomen met 8 stemmen tegen 2, bij 3 onthoudingen.

Artikel 22 tot en met 26 worden aangenomen met 11 stemmen tegen 2.

Hoofdstuk 3. Wijzigingen van de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010

Artikel 27 tot en met 36 worden aangenomen met 11 stemmen tegen 2.

Artikel 37 tot en met 43 worden aangenomen met 8 stemmen tegen 2, bij 3 onthoudingen.

Artikel 44 tot en met 51 worden aangenomen met 11 stemmen tegen 2.

Hoofdstuk 4. Wijziging van de Codificatie sommige bepalingen voor het onderwijs van 28 oktober 2016

Artikel 52 en 53 worden aangenomen met 11 stemmen tegen 2.

Artikel 54 tot en met 56 worden aangenomen met 8 stemmen tegen 2, bij 3 onthoudingen.

Artikel 57 tot en met 59 worden aangenomen met 11 stemmen tegen 2.

Hoofdstuk 5. Slotbepaling

Artikel 60 wordt aangenomen met 11 stemmen tegen 2.

2. Stemming over het geheel

Het ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997, de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010 en de Codificatie sommige bepalingen voor het onderwijs van 28 oktober 2016, wat betreft het inschrijvingsrecht in het gewoon onderwijs buiten het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad en de regelgeving over het LOP en de CLR, wordt aangenomen met 8 stemmen tegen 2, bij 3 onthoudingen.

Karolien GROSEMANS,
voorzitter

Arnout COEL
Johan DANEN
Roosmarijn BECKERS,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

BBT	beleids- en begrotingstoelichting
CLR	Commissie inzake leerlingenrechten
GOK	gelijke onderwijskansen
LOP	lokaal overlegplatform
SES	socio-economische status
SONO	Steunpunt Onderwijsonderzoek
Vlor	Vlaamse Onderwijsraad